

* Dr. Thurzo a spol. boli stíhaní zločiny podľa par. 2,3,5, 6 zákona na ochranu republiky. V procese boli obvinení:

F. Thurzo - predseda Najvyššieho kontrolného dvora sa podľa obžaloby "spolčil s Dr. J. Lettrichom, Dr. F. Hodžom, gen. Ambrušom, Dr. Zibrínom, kpt. Lettrichom, Fraštackým... k úkladom o republiku s cieľom aby bola násilným spôsobom zmenená ústava republiky pokiaľ ide o jej ľudovodemokratické zriadenie, pokiaľ ide o samostatnosť a jednotnosť republiky, organizoval na Slovensku ilegálny protikomunistický blok pod názvom Americko - slovenská spoločnosť a za tým účelom organizoval branné a pomocné sily.

- Jaroslav Vyškovský - Miloš Somora - úradník na Povereníctve výživy - Alexander Pakan - Rudolf Vargoš, správca fy Ludvig a syn, odovzdal na volebný fond DS 100 000 Kčs z prostriedkov firmy, čím poškodil štát. - Andrej Djuračka - Miloš Ruman - Vladimír Droppa - vykonával kuriérnu službu - Peter Škodáček - Jozef Mrazek.

Zmyslom procesu bolo dokázať, že "celá činnosť DS a jej popredných činiteľov smerovala proti bezpečnosti štátu"

Na s. 13 - 18 tohto materiálu časť "Demokratická strana, politický vývoj, cudzie vplyvy a styky s predstaviteľmi ostatných strán v ČSR". Celý materiál je natoľko nevierohodný, že je problém z neho citovať, ťažko usúdiť čo sú konštrukcie vyšetrovateľov a čo skutočnosť ! Zmyslom jeho publikovania je skôr ilustrácia metód, ktorými postupoval komunistický režim proti predstaviteľom Demokratickej strany a ako hodnotili orgány ŠtB jej činnosť.

Dokument č. 165

List E. Beneša zo 7. júna 1948 o abdikácii na funkciu prezidenta a prejav poslankyne KSČ Hodinovej – Spurnej, podpredsedníčky Národného zhromaždenia na zasadaní 10. júna 1948.

Sdělují, že z předsednictva vlády došel opis dopisu presidenta republiky dr. Edvarda Beneše ze dne 7. června 1948 tohoto znění (*Shromáždění povstává.*):

Pane předsedo vlády,

dne 4. května t. r. oznámil jsem Vám svůj definitivní úmysl resignovati na presidentskou funkci. Prodiskutovali jsme tehdy toto mé rozhodnutí v souvislosti s problémy celkové politické situace; sdělil jsem Vám též, že také lékaři mi doporučují, abych vzal ohled na svůj dnešní zdravotní stav. Odvolává se na tento náš rozhovor, prosím Vás, abyste oznámil Národnímu shromáždění mé rozhodnutí a požádal je, aby vzalo laskavě na vědomí moji resignaci na odpovědný úřad, jímž mne jednomyslnou volbou dne 19. června 1946 poctilo. Děkuji mu za jeho důvěru, děkuji za důvěru a lásku lidu, která mi byla vždy nesmírnou posilou a kterou jsem se snažil nezklamat.

Přeji všem svým drahým spoluobčanům, jejich odpovědným zástupcům a jejich vládě, aby republika zůstala ušetřena všech pohrom, aby všichni žili a pracovali v snášenlivosti, lásce a odpouštění, svobody přáli a svobody svědomitě užívali.

Věřím v dobrého genia našeho lidu a věřím v krásnou budoucnost naší drahé republiky.

Váš dr. Edvard Beneš.

(*Shromáždění usedá.*)

Ke slovu se přihlásila pí místopředsedkyně Hodinová-Spurná.

Místopředsedkyně Hodinová-Spurná: Pane předsedo, paní a pánové, dovolte mi, abych jménem poslanců Národní fronty Čechů a Slováků navrhla, aby prezidentu dr. Edvardu Benešovi byla odeslána s vaším souhlasem tato adresa:

Pane presidente!

Národní shromáždění vzalo s politováním na vědomí Vaše rozhodnutí, kterým jste se vzdal svého vysokého úřadu.

Jako odpovědní zástupci lidu v nové sněmovně obracíme se k Vám jménem všech občanů Československé republiky, jménem všech Čechů a Slováků. Jejich jménem i svým děkujeme Vám co nejvřeleji za vše, co jste pro náš stát a oba jeho národy vykonal.

A vykonal jste toho opravdu mnoho! Neboť práci pro národ a stát byla zasvěcena veškerá Vaše činnost již od raného mládí.

Již na počátku své životní dráhy jste se věnoval studiu základních společenských otázek, co nejživěji se zajímal zejména o nejzákladnější otázku nového věku - o socialismus. Ale činil jste tak nikoliv s blahosklonností vzdělance povzneseného nad prostý dav, nýbrž v duchu svého velkého učitele a předchůdce T. G. Masaryka docela konkrétně a prakticky. Již v mládí jste pochopil, že je úkolem vzdělance sloužit svými schopnostmi lidu.

To jste dokázal, když jste jako mladý muž v roce 1915 vstoupil do odboje proti přežití monarchii Rakousko-uherské. Znamenalo to zároveň postavit se na odpor expansi německého imperialismu, ohrožujícího veškeré humanitní ideály. A dokázal jste to znovu ve zralém věku, když jste se za druhé světové války postavil v čelo odboje proti též nepřátelské moci, která v podobě ještě děsivější ohrožovala naprostou zkázou oba naše národy.

Toho Vám, pane presidente, náš lid nikdy nezapomene!

Na své plodné a plné životní dráze zažil jste i mnohé trpké chvíle. Zvláště trpké jistě bylo, když po založení Československé republiky, na němž jste měl tak velký podíl, dostalo se vám místo díky namnoze pomluv a tajeného i zjevného záští. Náš lid Vás vždy chápal a měl rád, ale Vašimi odpůrci byly právě ty tak zvané "lepší vrstvy" naší tehdejší společnosti, to jest představitelé sociální reakce, z nichž se později vyklubali strůjci Mnichova. Tak byly rozděleny síly při Vaší první volbě prezidentem republiky v roce 1935. Lid byl pro Vás. Proti Vám byli titíž lidé a tytéž vrstvy, kterým založení Československé republiky bez jejich zásluhy dopomohlo k moci a blahobytu a kteří ji pak v mnichovské krizi hanebně zradili. Národ a pracující lid byl však dále s Vámi, zejména ve chvíli, kdy jste se postavil v čelo odboje proti okupantům, a zvláště v roce 1943, když jste na své pouti do Moskvy podepsal smlouvu československo-sovětskou, úhelný to kámen naší nynější zahraniční orientace. Od svého slavného návratu do vlasti stal jste se milý a drahý celému národu - od chvíle, kdy jsme začali znovu budovat osvobozenou republiku na nových základech, podle zásad Košického programu, a kdy byli zbaveni moci ti, kdo zavinili mnichovskou zradu.

Nyní tedy, kdy jste se k našemu vládě ve svém projevu ze dne 7. června, zejména k jeho slovům:

"I když dr. Edvard Beneš odchází z funkce presidenta republiky, zůstává již navždy v dějinách naší republiky, v dějinách velkého zápasu československého lidu za svobodu a nezávislost, za stát pokrokový a sociálně spravedlivý."

Děkujeme Vám za Vaše krásné přání, kterého si budeme na naší další cestě budování lidové demokracie velmi vážit, a přejeme Vám, drahý pane presidente, abyste byl brzy zase zdrav a mohl ještě dlouho a v pokoji sledovat osudy naší Československé republiky, kterou my i Vy stejně milujeme. *(Potlesk.)*

Digitální knihovna. NS RČS 1948 – 1954 – stenoprotokoly. 2. schůze. Čtvrtek 10. června 1948.

Dokument č. 166

List Jána Lichnera z 18. novembra 1948 prezidentovi republiky Klementovi Gottwaldovi.

Veľavážený pán prezident,

podpísaný Ján Lichner, bývalý štátny tajomník v Ministerstve národnej obrany obraciam sa k Vám so žiadosťou o ustálenie čestného platu v zmysle §6 Dekrétu prezidenta republiky zo dňa 22. augusta 1945, č. 57 a k zdôvodneniu uvádzam nasledovné:

Bol som členom československej vlády takmer 8 rokov, z toho skoro 5 rokov v zahraničnej vláde a 3 roky po oslobodení v domácej vláde. Bral som účasť v boji za obranu republiky hneď po 15. marci 1939 a zotrval som v ňom až do môjho odchodu za hranice v máji 1940. Moja manželka s tromi malými deťmi trpela a strádala tu doma. Bola stále pod policajným dozorom a nakoniec i v koncentračnom tábore v Ilave. Najstarší syn sa nakoniec tiež dostal do koncentračného tábora v Mauthausene. Za celých 5 rokov sa manželka sama starala o výživu troch malých detí, takže v roku 1945 sme zostali bez akýchkoľvek prostriedkov. Počas mojej takmer 15 ročnej politickej činnosti som si žiaden majetok nenadobudol a dnes som úplne nemajetný.

Od 1. júla 1948 žijím moju rodinu, z ktorej dcérka Danica študuje na gymnáziu v Prahe, syn Dušan na vysokej škole obchodnej v Bratislave a syn Ján gymnázium v Turči.(ianskom) Sv.(ätom) Martine, zo skromnej penzie, ako bývalého notára, ktorého slovenská vláda hneď po 15. 3. 1939 penzionovala. Pretože z penzie nemôžem užiť svoju rodinu, musím doplácať zo skromných úspor, ktoré zanedlho budú tiež vyčerpané.

Prejavil som želanie pracovať v nových pomeroch a tento svoj úmysel som prejavil aj tým, že som našu novú ústavu ako člen ÚNZ. odhlasoval.

Hneď po mojom príchode do Turčianskych Teplíc, kde som sa trvalo usadil v dome matky mojej manželky, požiadal ma tunajší akčný výbor a miestny predseda Komunistickej strany Slovenska, či by som neprevzal vedenie úradu miestnych národných výborov. Prejavil som súhlas za predpokladu, že si zadovážia k tomu súhlas kompetentných činiteľov i z Bratislavy. Po nejakej dobe mi predseda MNV oznámil, že ústredie KSS nedalo k tomu súhlas, lebo mám dostať primeranejšie miesto na povereníctve poľnohospodárstva. Začiatkom júla pri mojej návšteve v Bratislave mi bolo oznámené, že odstanem na poľnohospodárstve. Za mesiac na to som bol telegraficky povolaný do služieb povereníctva vnútra. Hlásil som sa hneď k nástupu do služby. Keď mi však prezidiálnym šéfom bolo oznámené, že budem zadelený do učtárne, za akéhosi pisára, v hodnosti, v akej som bol slovenskou vládou, ako nespoľahlivý, penzionovaný, nemohol som túto službu prijať. Poznámavam, že Povereníctvo vnútra ešte v roku 1947 podalo návrh na moje reaktivovanie a navrhlo ma menovať a preradiť do 1. platovej stupnice. Po februári bol návrh však odvolaný.

Posledne sa jednalo, že by som prevzal vedenie tunajších kúpeľov, čo by mne po každej stránke najlepšie vyhovovalo, hlavne, že mám tu byť zdarma, ale ako som bol nepriamo informovaný, ani toto miesto nemôžem dostať.

Konečne poznámavam, že môj stav vyžaduje stáleho lekárskeho ošetrovania.

Po vylíčení mojej situácie, ráčte, veľavážený pán prezident, sám uvážiť moju situáciu a o mojej žiadosti láskavo rozhodnúť.

S úplnou úctou